
Kraków-Kurdwanów, st. 12, gm. Kraków-Podgórze, woj. małopolskie, AZP 104-56/9

Informator Archeologiczny : badania 33, 63-64

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W bieżącym sezonie udało się ustalić, że znaczne partie stanowiska, położone w zachodniej części stanowiska (wzdłuż obecnej ulicy Wielickiej) zostały zniszczone w wyniku osunięcia się stoku. Analiza stratygraficzna ujawniła, że miało to miejsce w późnym średniowieczu.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Via Archaeologica”, „Materiałach z badań wykopaliskowych na trasie A4”.

Badania będą kontynuowane.

Kraków-Bierzanów, st. 30, woj. małopolskie, AZP 103-57 – patrz: wczesna epoka żelaza

KRAKÓW-KURDWANÓW, st. 12, gm. Kraków-Podgórze, woj. małopolskie, AZP 104-56/9

- ślad osadnictwa paleolitycznego
- ślad osadnictwa kultury mierzanowickiej (wczesna epoka brązu)
- osada produkcyjna kultury łużyckiej z V okresu epoki brązu – okresu halsztackiego C
- osada produkcyjna kultury przeworskiej
- ślady osadnictwa z okresu późnego średniowiecza

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w terminie od 14 kwietnia do 30 września przez 3 ekipy archeologów: Kazimierza Regułę, mgr. Jarosława M. Frasia, mgr. Wojciecha Machowskiego, mgr Joannę Machowską, B. Koniecznego (Krakowski Zespół do Badań Autostrad). Finansowane przez Agencję Budowy i Eksploatacji Autostrad w Warszawie. Czwarty sezon badań. Przebadano w sumie w 1998 i 1999 r. powierzchnię około 170 arów.

Celem przeprowadzonych prac było przebadanie zagrożonej zniszczeniem części stanowiska znajdującej się w obrębie powstającego południowego odcinka obwodnicy Krakowa.

Stanowisko położone jest pomiędzy ulicami Cechową, Podgórką, Soboniowicką i Wyrwy, w dolnej partii północnego, prawie 2-kilometrowego stoku wyniesienia z licznymi wypłaszczeniami, opadającego w kierunku niewielkiego przepływającego przez Kurdwanów ciek wodnego (bez nazwy), stanowiącego prawobrzeżny dopływ Wilgi. Kulminacja wzgórza, na którego stoku odkryto stanowisko, znajduje się na wysokości ponad 300, a samo stanowisko na 240-250 m n.p.m. Dno doliny osiąga wysokość około 220 m n.p.m. Różnice wysokości pomiędzy skrajnymi punktami badanego obszaru dochodzą do 3 metrów. Podłożem są powstałe w okresie górnej jury, kremowo-białe wapienie skaliste z licznymi ciemnoszarymi bułami krzemiennymi, stanowiące najbardziej wysuniętą na południe wychodnię tych skał w kierunku Kotliny Wielickiej. Wapienie przykryte są (poza wychodniami) nawarstwieniami humusu, polodowcowych ilów, żwirów, piasków czy wręcz druzgotu skalnego – głównie piaskowcowego. Stwierdzono także występowanie granitów skandynawskich. Cały obszar podlegał i w dalszym ciągu podlega intensywnemu rozwojowi zjawisk krasowych. Wskazują na to odkryte w trakcie prowadzonych prac liczne zapadliska terenu – początkowo brane za obiekty archeologiczne – oraz wpływające w okolicy stanowiska liczne, często okresowe, źródła zasilające przepływający na dnie doliny ciek wodny.

Wydzielono 619 obiektów (razem z wydzielonymi w 1998 r. – 626), z których część w trakcie dalszej analizy okazała się pochodzenia naturalnego. Wśród nich zasługują na uwagę wspomniane wyżej „obiekty” powstałe na skutek występujących zjawisk krasowych trwających nieprzerwanie do dziś. Liczne leje krasowe i zapadliska o zróżnicowanej wielkości i regularnych zarysach wypełniały się materiałami ceramicznymi i nawarstwieniami antropogenicznymi, co czyniło je w momencie ich wyróżniania praktycznie nierozpoznawalnymi. Głębokość eksploracji odkrywanych nawarstwień wahała się od około 30 do 500 cm. Prowadzone prace doprowadziły do odkrycia materiałów datowanych od paleolitu po czasy nowożytne. Większość zabytków występowała poza obiektami w ramach

piaszczystej brązowej warstwy, która przynajmniej w części miała charakter spływowy. Za najstarszy artefakt należy uznać środkowopaleolityczne zgrzebło odkryte na złożu wtórnym oraz krzemienne zabytki ze schyłkowego paleolitu.

Odkryto także niewielką ilość wyrobów z krzemienia oraz ułamków ceramiki związanych z kulturą mierzanowicką, nie łącząc ich jednak z konkretnymi obiektami. Największą ilość zabytków ruchomych oraz obiektów można datować na V okres epoki brązu i halsztatu C. Związana z tym okresem osada kultury łużyckiej wydaje się mieć w dużej mierze charakter produkcyjny. Wskazuje na to odkrycie wśród innych form ceramicznych kilkudziesięciu tysięcy ułamków naczyń kielichowatych, wiązanych powszechnie z produkcją soli. Obecne były na całym terenie stanowiska, koncentrując się w większych ilościach wokół kompleksu obiektów znajdującego się na styku nawarstwień piaszczystych i ilastych. Występują tam jamy odpadowe, wybierzyska i ewentualne obiekty produkcyjne.

Do ciekawych odkryć zaliczyć należy wydzielenie około 100 palenisk (pieców) zgrupowanych w północno-zachodniej i zachodniej części badanego stanowiska. W wielu z nich stwierdzono występowanie warstw spalenizny węgla drzewnego oraz kamieni. Kamienie zalegały najczęściej w ramach warstwy spalenizny lub na jej stropie. Używano przede wszystkim piaskowców i wapieni, a tylko sporadycznie granitów skandynawskich. Paleniska wydają się układać wokół pustych przestrzeni, których wydzielenie do pewnego stopnia staje się problematyczne ze względu na nakładanie się na siebie kolejnych zgrupowań. Obiekty na podstawie nielicznej ceramiki oraz badań dendrochronologicznych można wiązać ze schyłkowymi fazami rozwoju kultury przeworskiej.

Ponadto odkryto niewielkie ilości ceramiki średniowiecznej, niepowiązanej z obiektami archeologicznymi.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Via Archaeologica”.

Badania nie będą kontynuowane.

KRAKÓW-RŻĄKA, st. 1, woj. małopolskie, AZP 103-57/35

- osada kultury łużyckiej z V okresu brązu
- pozostałości okopów austriackich z początku XX w.

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w terminie od 4 października do 30 listopada przez mgr Barbarę Drobniwicz, prof. Sławomira Kadrowa (autor sprawozdania), mgr. Ryszarda Naglika, mgr Justynę Rodak, mgr. Tomasza Rodaka (Krakowski Zespół do Badań Autostrad). Finansowane przez Agencję Budowy i Eksploatacji Autostrad w Warszawie. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 23 arów.

Celem badań było rozpoczęcie szerokopłaszczyznowej eksploracji reliktyw osadnictwa z końca epoki brązu zagrożonych całkowitym zniszczeniem w liniach rozgraniczenia projektowanej autostrady A4 na odcinku południowego obejścia Krakowa.

W trakcie prac pozyskano około 3 tys. fragmentów ceramiki (głównie kultury łużyckiej) oraz nieliczne wyroby krzemienne.

Obiekty kultury łużyckiej to stosunkowo niewielkie owalne lub okrągłe jamy w rzucie poziomym i nieckowate w profilu. Zalegające w nich wypełniska miały najczęściej charakter jedno- lub dwuwarstwowy. Ich wymiary były następujące: średnice od 1 do 2 m i głębokość najczęściej 50-70 cm. Okop z początku XX wieku miał spąg wyłożony cegłą. Nie zanotowano w nim prawie żadnych zabytków, poza kilkoma redeponowanymi fragmentami ceramiki kultury łużyckiej.

Wśród pozyskanych fragmentów ceramiki nadal dominowały skorupy z rozbitych kielichów solowarskich. Ceramika domowa reprezentuje 6 podstawowych form kultury łużyckiej z końca epoki brązu w zachodniej Małopolsce.